

Dokument nr. 8:137

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad og Kenneth Svendsen om rettighet for godkjente taxiselskap til å inndra drosjeløyvet/kjøreseddel for personer som er volds- og overgrepdomte, og personer som har opptrådt utilbørlig i sitt arbeid

Til Stortinget

Bakgrunn

I de senere år er det gjentatte ganger kommet frem saker i media hvor taxisjåfører som er volds- og overgrepdomte har begått vold og overgrep mot passasjerer eller vist ekstremt utilbørlig adferd, uten at dette har fått konsekvenser for deres arbeidssituasjon. Taxinæringen er avhengig av tillit mellom sjåfør og kunde for å kunne drive sin virksomhet; denne tilliten er nå merkbart redusert etter gjentatte oppslag og klagesaker mot sjåfører fra publikum som ikke har ført frem.

De vedlagte artikler viser et utvalg av oppslag som har fremkommet i sakens anledning og som understreker de sentrale problemstillinger. De viser kjernen i problemstillingen ved at taxinæringen ikke selv kan inndra drosjeløyve/kjøreseddel og er avhengig av at politiet griper inn.

Gjeldende praksis

Krav for å få innvilget drosjeløyve

Den som søker om drosjeløyve må være fylt 20 år. Søkeren må ha ordinært førerkort for vedkommende kjøretøyklasse samt kjøreseddel.¹ Kjøreseddel utstedes av politiet og det stilles krav om utvidet helseattest. Enkelte steder kreves også en såkalt kjentmannsprøve for å få kjøreseddel og ellers går politiet igjennom vedkommendes vandel. Kjøreseddel kreves ikke bare ved drosjeløyve, men av enhver som skal kjøre drosje eller for øvrig "persontransport mot vederlag".

Utover dette er det også en hovedregel at den som innehar drosjeløyve *ikke skal ha annet hovederhverv eller heldagsstilling*.

Tilbakekalling av drosjeløyve

Av forskriftens § 61 fremgår det at dersom løyvehaver unnlater å nytte løyve, kan det tilbakekalles av fylkeskommunen. Fylkeskommunen kan også tilbakekalle løyvet når løyvehaveren ikke oppfyller eller etterlever forskrifter og vilkår som gjelder for utøvelse av virksomheten. Ellers vil løyvet naturligvis bortfalle dersom førerkort eller kjøreseddel blir inndratt.

Kjøreseddel

Politiet kan tilbakekalle en kjøreseddel og dermed drosjeløyve dersom "vedkommende ikke er edruelig eller viser seg å være upålitelig eller ha andre egenskaper som gjør at han må antas å være uskikket til å være fører av bil under personbefordring mot vederlag". Det er med andre ord politiet som vurderer vedkommendes vandel og på den bakgrunn kan inndra kjøreseddelen. Inndragning av kjøreseddel fremstår som mer alvorlig for en med drosjeløyve, som dermed mister sitt næringsgrunnlag. Manglende helseattest vil også være grunnlag for inndragning av drosjeløyve. Kjøreseddel utstedes for 10 år ad gangen.

Til tross for gjentatte klager fra ulikt hold på en og samme person på utilbørlig oppførsel, endog vold og overgrep, står taxinæringen maktesløs i forhold til raskt å gripe inn ovenfor personer som åpenbart er uskikket til å utføre sitt arbeid.

Man er avhengig av at politiet finner grunnlag nok til å iverksette en tidkrevende behandling med uvisst resultat. Kriteriene til politiet vil nødvendigvis være annerledes enn arbeidsgiver, ettersom politiets kriterier vil være strengere i forhold til reaksjon enn de vurderinger næringen legger til grunn ut fra deres situasjon.

I tillegg kommer tidsaspektet, politiets behandlings- og reaksjonstid er grunnet stort arbeidspress langsom i forhold til hva næringen selv kan iverksette.

¹. Forskrifter om førerkort og førerprøve m.v. av 23. april 1997

Næringen har selv foreslått å innføre et fagbrev med eksamen i stedet for kjøreseddel for å luke ut personer som er uskikket, og tar på alvor signalene fra publikum. Lovlydige sjåførere lider nå under mangel på sanksjoner overfor et mindretall som svekker tilliten til deres yrke og næring.

Det bør ikke være slik at mange føler det er et sjansespill å sette seg inn i en taxi. Ingen skal behøve å føle frykt ved å benytte seg av et tilbud som i utgangspunktet skulle være et av de tryggeste alternativ til alle døgnets tider. Personer dømt for sedelighets- og grove voldsforbrytelser, burde automatisk ikke kunne innvilges drosjeløyve/kjøreseddel, og skulle dom foreligge etter at løyve/kjøreseddel er innvilget, så bør disse følgelig umiddelbart inndras. Annen kriminell virksomhet som medfører dom og straffefølgelse etter innvilget drosjeløyve/kjøreseddel bør vurderes ut fra samme kriterier som førnevnte.

For å sikre nødvendig personvern må man selvfølgelig opprette en ankeinstans som gir personer som har fått inndratt drosjeløyve/kjøreseddel en mulighet til å overprøve inndragningen. Kriteriene for å inneha drosjeløyve/kjøreseddel bør derfor være klare og utvetydige slik at den gjeldende ankeinstans ikke belastes unødvendig mye.

Taxinæringen kjenner sin arbeidsplass og de kriterier som burde ligge til grunn for gode arbeidsforhold og en publikumsvennlig tjenesteyting, og burde følgelig innvilges rett til å kunne reagere på adferd, vandel og handlinger som klart står i strid med hva næring og publikum skal kunne forvente av den enkelte sjåfør ved utøvelse av sitt yrke.

Publikum bør kunne forvente at deres sikkerhet er ivaretatt så langt det er mulig ved benyttelse av et servicetilbud som har klare samfunnstjenlige oppgaver i forhold til ulike grupper i samfunnet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag og fatte de nødvendige vedtak som medfører:

1. Godkjente taxiselskaper innvilges rett til å vurdere sjåførens egnethet til å inneha drosjeløyve/kjøreseddel, og til å kunne anmode overfor politiet og fylkeskommunen om å inndra disse i forhold til vandel, utilbørlig oppførsel, lovstridige handlinger og klager fra publikum.
2. Kjøreseddel utstedes kun for fem år av gangen, hvorpå en ny vurdering av sjåførens egnethet blir foretatt.
3. Det søkes opprettet en ordning i samarbeid med godkjente taxiselskaper, om eksamen og fagbrev for å få innvilget drosjeløyve, for slik å skjerpe kravene til sjåførenes egnethet.
4. Personer som er dømt for sedelighets- og grove voldsforbrytelser eller misbruker sin stilling som taxisjåfør for annen kriminell virksomhet, mister retten til inneha drosjeløyve/kjøreseddel.

22. mai 2002

Vedlegg

Innlegg i Aftenposten

19. oktober 2000: Kristin Stoltenberg

Ikke ta taxi alene

De følte seg trygge i drosje. Inntil den natten de skal ha blitt voldtatt av sjåførene. Nå advarer de andre jenter.

Jentenes historier er fortellingene om to liv som ble brutalt ødelagt av to drosjesjåførere. Egentlig ønsker ingen av jentene å møte Aftenposten Aften. Men de føler at de ikke kan la være. De vil ikke risikere at sjåførene slår til igjen.

- Sannheten må frem. Det er farlig å ta taxi alene, sier Therese. Hun heter ikke det. Men frykten for hevn fra sjåførene gjør at ingen av jentene tør å stå frem med navn og bilde. Oppslagene i mediene om den anmeldte gruppevoldtekten sist helg, preger dem. Politiet undersøker nå om en drosjesjåfør var med på kidnappingen og voldtekten.
- Jeg har skyldfølelse for at jeg ikke sa fra offentlig før. Jeg har så vondt av den jenta. Jeg vet hva hun gjennomgår, sier Janne. Marerittet startet etter en fest. Janne skulle hjem og praiet en av mange ledige drosjer på gaten. Sjåføren kjørte av gårde til et ukjent sted. Der skal hun ha blitt voldtatt og forsøkt drept. Janne besvimte i bilen. Hun kom til seg selv i en grøft. Saken er anmeldt. Det samme er Thereses sak.
- Jeg hadde aldri hørt om at noen var blitt voldtatt i taxi før det skjedde meg. Drosje var liksom det trygge fremkomstmiddelet. I dag velger jeg heller å gå hjem. Det er ganske utrolig, sier Janne.

Dårlig kontroll

Jentene er i 20-årene. De er sinte på taxiselskaperne. Rasende over at de ikke blir tatt på alvor. Oppgitte over at sjåførene ikke kontrolleres bedre.

- Hvorfor blir vi møtt med mistenkeliggjøring. Kan ikke Oslo Taxi i stedet si "beklager"? Det skal visst drap til før man mister taxiløyvet i dag. Men på en måte er det allerede gått liv. Våre liv er ødelagt, sier Therese. Hun lever med alarm 24 timer i døgnet. Ingen av jentene tør å ta drosje alene lenger. Janne klarer ikke å fungere i jobb. De har mistet flere av sine nærmeste venner, som ikke takler jentenes stadige mentale forandringer.
- Før var jeg en glad og utadvendt jente. Nå er jeg full av angst. Jeg har mistet kontrollen over livet mitt. Hvis jeg er ute på byen, står jeg i en krok og observerer folk. Ser om det er noen farlige menn der, sier Janne. Flere ganger under intervjuet får hun blackout. Hun mister tråden og famler. Tåre-

ne ligger hele tiden på vent. Minnene fra voldtektsnettene gjør for vondt.

Ta nummeret

Jentene har klare råd å gi til sine medsøstre i Oslo-natten.

- Først og fremst; kjør ikke alene. Hvis du absolutt må, bør du ta taxinummeret før du går inn. Ring noen mens du sitter i taxien og fortell dem hvor du er. Si nummeret til dem. Og sitt ikke i forsetet, sier Therese. Samtidig oppfordrer jentene Oslo Taxi til å innføre "tjej-taxi", som de har i Sverige. Der kan man bestille egne kvinnelige sjåførere.
- En drosjesjåfør har fullstendig makten over deg. Du har ikke mulighet til å løpe. Det må du tenke på før du hopper inn i en bil, sier jentene.

20. oktober 2000

Mange tør ikke å anmelde taxi-voldtekter

Politiet ber jenter tenke seg om før de setter seg inn i en drosje alene om natten.

- Man bør ha i tankene at man er mer sårbar når man tar taxi alene. Samtidig vil jeg ikke advare jenter mot å kjøre alene. Hver og en får ta det valget, sier fungerende politiavdelingssjef Anne Rynning-Aasen ved sedelighetsavsnittet i Oslo. Hun oppfordrer jenter til å følge Oslo Taxis eget råd om å ringe sentralen for å bestille bil. Da skal man unngå bøllete sjåførere - og sentralen vet hvem man kjører med. Politiet har ikke noe tall på drosje-voldtekter i sine dataregistre. Voldtektstallene generelt er imidlertid økende. Fra januar i fjor til første oktober samme år var det anmeldt 67 voldtekter og 14 forsøk. På samme tid i år er tallet steget til 90 anmeldte voldtekter og 21 voldtektsforsøk.
- Jeg vet ikke om det skjer flere voldtekter, eller om tallene bare er et uttrykk for at mange kommer til politiet, sier Rynning-Aasen.

Anmeld sakene

Ifølge politiavdelingssjefen er høsten en utsatt periode. Da skjer det gjerne flere voldtekter enn ellers i året. Rynning-Aasen ber alle jenter anmelde voldtektene.

Der er hun på linje med advokat Inger Lise Sæ-tren. Hun har vært bistandsadvokat i en rekke voldtektssaker.

- Jeg vet at mange ikke tør å anmelde taxi-voldtekter i frykt for represalier. Likevel oppfordrer jeg

alle jenter til å gjøre det, sier Inger Lise Sætren. Hun tror mørketallene for voldtekter er store.

- Hvorfor skal voldtektene anmeldes?
- For å synliggjøre forbrytelsen og for at jentene skal få profesjonell hjelp. Samtidig plasserer man ansvaret hos gjerningsmannen, sier Sætren. Hun mener det er altfor mange voldtektsforbrytere som går løs.
- De som har forbrutt seg én gang gjør det gjerne igjen, sier Sætren.

21. oktober 2000: Per Ivar Nikolaisen

Politiet skal gi drosjesjåførene vandelsattest

Sliter med kontrollen

Oslopolitiet kan ikke garantere at byens drosjer er uten volds- eller sedelighetsdømte sjåførere. Likevel mener de at kontrollen er god nok.

Etter den angivelige drosjevoldtekten av en 19 år gammel kvinne forrige helg, innrømmer politiet at de har problemer med å kontrollere at drosjesjåførene i Oslo er skikket for jobben.

- Det er vanskelig å ha kontroll over alle de 20 000 sjåførene til enhver tid, sier politinspektør Lars Haavik i bevillingsseksjonen i Oslo politidistrikt. Det er den såkalte vandelsjekken som ikke fungerer slik som den skal. For at en sjåfør skal få lov til å kjøre drosje, skal rullebladet hans kontrolleres av politiet. Det legges vekt på om sjåføren har vært innblandet i kriminelle forhold. Politiet ser spesielt etter om drosjesjåførene har vært i søkelyset for vold- eller sedelighetsforbrytelser tidligere.
- Kravene til å bli sjåfør er strenge nok. Men i et hvert kontrollsystem kan det være hull, mener Haavik.
- I tillegg til at det altså er mange som kontrolleres, må man se på tidsperspektivet. Hvis den kriminelle handlingen har skjedd for lenge siden, er den vanskelig å finne i vårt register. Derfor kan vi ikke garantere at Oslos drosjer er uten voldtektsdømte.
- Etter den første godkjennelsen sier loven at sjåføren må opp til ny kontroll etter ti år.

To stoppet

Haavik kjenner ikke til at det finnes sedelighetsdømte bak rattet i oslodrosjene. Men politiet har hindret to sedelighetsforbrytere i å kjøre drosje den siste tiden. Den første hadde en fem år gammel voldtektsdom på rullebladet da han søkte om å bli drosjesjåfør. Den andre var en allerede praktiserende sjåfør som blitt seg for forbipasserende. Han fikk inndratt kjøreseddelen.

Aftenposten Aften skrev i går om to kvinner som

har anmeldt drosjesjåførere for voldtekt. I tillegg etterforsker politiet voldtekten mot en 19 år gammel kvinne forrige helg.

- Har dere gjort en god nok jobb med å kontrollere disse sjåførene?
- Det er vanskelig å si. Foreløpig har man ikke fått tak i de skyldige i disse sakene, så vi kjenner ikke til om det har sammenheng med at sjåførene ikke er skikket.

Oftere kontroll

Direktør Wiggo Korsnes i Norges Taxiforbund mener at selve kontrollen av sjåførenes vandel er god nok. Men mener at den bør skje oftere.

- Slik det er nå, kan sjåførene begå en kriminell handling ett år etter at de fikk utdelt kjøreseddel. Deretter kan de kjøre ytterligere ni år før de mister kjøretillatelsen, mener Korsnes. Han frykter at stadige alvorlige hendelser i sammenheng med drosjekjøring, kan ødelegge for drosjenæringen.
- Helsider i riksmidier og TV-innslag skaper redsel og skepsis hos kundene. Vi må få ordnet opp i disse problemene til alles beste. Blant annet ønsker flere i drosjenæringen at det skal bli lettere å sparke sjåførere som de mener er uskikket.
- På noen av sjåførene er det mange klager, sa styreleder Wiggo Johansen til gårsdagens Aftenposten Aften. Han innrømmer samtidig at han gjerne skulle kvittet seg med syv-åtte uegnede sjåførere.

20. oktober 2000: Gunn Gravdal Elton

Vil ha lov til å sparke sjåførere

Styreleder Wiggo Johansen i Oslo Taxi tror antall klager på drosjesjåførere vil øke de neste årene.

- Selvfølgelig skal vi ta ansvar for sjåførere som bryter reglementet, men da må vi få anledning til å fjerne dem, tordner Wiggo Johansen. Han fnyser av politiets råd til enslige jenter.
- Hvis politiet mener at jenter ikke bør ta taxi alene, så er det en form for ansvarsfraskrivelse. Jeg kjenner ikke til at det sitter noen voldtektsforbrytere bak rattet i våre biler. Men selv om Wiggo Johansen er overbevist om at taxi er trygt - også for enslige jenter - innrømmer han at han gjerne skulle kvittet seg med 7-8 sjåførere.
- Vi har mapper på hver eneste sjåfør som kjører for oss. På noen av dem er det klager, og antall klager er stadig økende. Akkurat nå arbeider vi med å bli kvitt to "verstinger". Slike sjåførere må vi få lov til å fjerne, sier styrelederen. Han tror det snart vil komme en lovendring som gir drosjenæringen tillatelse til å fjerne uegnede sjåførere.
- Vi ser at problemet med sjåførere som ikke egner seg, kan komme til å øke de nærmeste to årene.

Og når vi ser en negativ utvikling, bør vi få ta problemene i forkant, før de får utvikle seg. Wiggo Johansen mener jenter er trygge om de bestiller drosje fra sentralen. De skal også være trygge om de står på en holdeplass.

- Men noen sier de er blitt antastet i en taxi - OK, så forholder jeg meg til det, og da må vi rydde opp.
- Vi vurderer nå å innføre en ordning som innebærer at samtlige passasjerer skal ha kvittering, uansett om de ber om det eller ikke. Dette skal være datarelatert, slik at man er 100 prosent sikker på hvem som har utført jobben.

29. januar 2002: Nilas Johnsen

Dømt for vold, fikk nytt taxiløyve av politiet

En drosjeeier dømt for vold mot sine passasjerer, har nettopp fått nytt kjøreløyve. Nå vil drosjesentralene samarbeide med politiet for å få fjernet voldelige sjåførere.

Sjåfører som slår ned sine passasjerer, sjåfører som voldtar, sjåfører som svindler til seg penger ved å misbruke passasjerers bankkort. Skrekkhistoriene har vært mange de siste årene.

En voldsdømt drosjeeier som fikk over 80 klager i sin forrige periode som drosjesjåfør, har nettopp fått nytt kjøreløyve. Samferdselsetaten godkjente ham som drosjesjåfør, og politiet har gitt ham kjøreseddel.

- Vi nekter å gi ut løyvet hans, og har anket saken inn til Justisdepartementet, sier styreformann i Oslo Taxi, Wiggo Johansen. Johansen etterlyser en strengere holdning fra politiet når det gjelder å trekke tilbake kjøresedler, som både eiere og sjåfører trenger for å kunne drive persontransport.

To tatt siste uke

Drosjesentralene vil nå gjøre alt de kan for å få fjernet sjåførere de mener truer hele næringen. Sentralene har bedt om å få mulighet til selv å trekke tilbake løyver. I dag kan kun politiet og samferdselsetaten trekke tilbake løyver og kjøresedler. Sentralene kan heller ikke si opp sjåførere, det er opp til hver enkelt drosjeeier.

- De få som svindler eller opptrer voldelig mot passasjerer, skader næringens rykte, og det går etter hvert ut over næringsgrunnet for alle sjåførere. Hvis passasjerene ikke føler seg trygge, vil de ikke kjøre taxi, sier administrerende direktør i Norgestaxi, Trygve Flølo. Norgestaxi ønsker at politiet skal ta kjøreseddelen fra ti sjåførere. Oslo Taxi vil ikke si hvor mange som skaper problemer for dem, men senest siste uke ble to sjåførere fratatt kjøreseddel etter anmodning fra sentralen.
- Det var bra politiet tok oss på alvor, en av dem hadde begynt å bli voldelig mot folk på sentralen. Vi ønsker raskere reaksjon fra politiet i flere slike saker, sier styreformann Wiggo Johansen. Politinspektør i bevillingsseksjonen i Oslo politidistrikt, Lars Haavik, forklarer at politiet kan trekke tilbake kjøreseddel etter anmodning fra sentralene, men at det skjer sjelden. Blir en sjåfør dømt for straffbare handlinger begått på jobb, trekkes kjøreseddelen tilbake. I 2001 ble 26 kjøresedler trukket tilbake i Oslo, mot 12 i 2000 og 15 i 1999.

29. januar 2002

Ødelegger for oss andre

Drosjesjåfør Mohammad Nur mener de få som bryter reglene, truer livsgrunnet til alle andre. Han opplever at passasjerer føler seg utrygge.

- *Det er veldig viktig* at sentralene nå gjør noe med problemet, sier Nur. Han har kjørt drosje i Oslo i fire år, først for Oslo Taxi og nå for Norgestaxi. Nur er svært opprørt over at enkelte sjåførere utøver vold mot passasjerer eller svindler dem for penger ved å misbruke deres bankkort.
- *Må unngå konflikt.*
- Det er inntektsgrunnet mitt de truer ved å gjøre slikt. Passasjerer kan være voldelige og aggressive, men vi som sjåførere må være tålmodige og unngå at det oppstår konflikt, sier han. Det siste halvåret har han flere ganger opplevd at passasjerer er bekymret for om det er trygt å betale med kort.
- De er redde for å bli lurt. Det er veldig ubehagelig. Passasjerene må kunne stole på oss. Når en drosjesjåfør gjør noe galt, diskuteres det internt i miljøet. Alle er enige om at det må gjøres forbedringer, sier Nur.